

Den Vogelscamp

De werkgroep Toponiemen van de Heemkundekring Oelbroecks Heem is benaderd door de gemeente Sint Anthonis om een geschikte naam te suggereren voor een nieuwe straat. Onze werkgroep waardeert het dat de gemeente ons bij gelegenheid om adviezen en suggesties vraagt.

De nieuwe straat komt na de vorksplitsing waarin de Bosweg iets rechtdoor gaat en De Staat naar links afsplitst, en vóór Den Hil. Het wordt een nieuwe doodlopende straat met aan weerszijden woningen.

Onze suggestie is om dat straatje Den Vogelscamp te noemen.

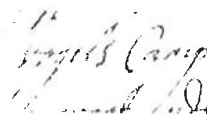
Onderzoek naar toponiemen

Onze werkgroep doet voortdurend onderzoek naar historische benamingen van gebiedsaanduidingen, straten en percelen in het dorp Sint Anthonis.

Het is al langer bekend dat het gebied dat verderop langs de Bosweg en de Staat ligt vroeger De Donderslagse Heide werd genoemd. Deze benaming komt onder andere terug op 18^e eeuwse kaarten.

Sinds kort is door historisch onderzoek gebleken dat het gebied beginnend een eindje achter waar vroeger de windmolen stond, na de huidige Peelkant, en dat doorloopt tot de Donderslagse Heide in oude schepenenakten Den Vogelscamp wordt genoemd. De oudste tot nu toe gevonden vermelding is uit 1732, de meest recente uit 1784.

De benaming Den Vogelscamp wordt daarnaast gebruikt voor een perceel dat op Den Vogelscamp is gelegen, in dat verband is de meest recente vindplaats een document uit 1818.

Tegenwoordig is dit mooie toponiem bij niemand in St Tunnis meer bekend en geheel in onbruik geraakt.

Etymologie

Vooralsnog heeft onze werkgroep geen idee waarom het gebied Den Vogelscamp werd genoemd. Zaten er vogeltjes?

De werkwijze

Het localiseren van toponiemen gebeurt door een vondst ervan in een oude verkoopakte, opgemaakt door een schepen. Heel veel Noord-Brabantse verkoopakten zijn digitaal toegankelijk via Het Brabants Archief (www.bhifc.nl), vooral nadat door inspanningen van vrijwilligers de duizenden akten zijn doorgelezen en samengevat. Van heel veel akten zelf zijn scans beschikbaar die online kunnen worden ingezien, waardoor een bezoek aan 's-Hertogenbosch niet nodig is.

In zo'n akte wordt altijd vermeld hoe groot het verkochte perceel is en met welke belastingen de nieuwe eigenaar rekening moet houden, maar ook waar het gelegen is. De beschrijving van de ligging is altijd relatief: d.w.z. naast een eigendom van een andere persoon, een windmolen, een waterloop, een pad of een weg en soms wordt aangegeven hoe het gebied heet, bijv. Den Vogelscamp. De mensen in het dorp wisten dan om welk perceel het ging.

Maar voor de lezer uit de 21^e eeuw is dit niet genoeg. Er kon in de 18^e eeuwse akten niet verwezen worden naar kavels. Kavelnummers werden pas toegekend in 1832 bij het instellen van het Kadaster. Bij de kadasterkaart uit 1832 hoort een lijst met kavelnummers en de toenmalige eigenaren. Om een kavelnummer en daardoor ook het gebied waar het perceel ligt te achterhalen moeten we er dus achter zien te komen wie het in 1832 in eigendom had.

Dit doen we door na te gaan of het de eigenaren dit perceel verder verkocht hebben of dat het wellicht onderdeel is geworden van een erfenis of boedelscheiding. Dit moet soms voor meerdere generaties worden nagegaan.

In het geval van de Vogelscamp is dat gelukt.

Waar ligt Den Vogelscamp?

In 1785 werd een perceel bouwland (= akkerland) van 6 mergen groot, volgens de beschrijving gelegen op Den Vogelscamp, verkocht aan Hermanus van den Heuvel en zijn vrouw Anna Maria Thomasse.

Doorlugtegheide, noy een stuk bouwland op Den Vogelskamp groot ontrent zes mergen, waer in de heer mwaer den heer J. van den Heuvel

Het perceel grensde volgens de akte aan de windmolen en aan Peter van Kalker.

Hun dochter Theodora Maria van den Heuvel trouwt in 1800 met een zekere Hendrikus Selten uit Mill. In 1832 is er in St Tunnis inderdaad grond in handen van Hendrik Zelten. Een van die percelen is anderhalve bunder groot en heeft het nummer C413.

Op het kaartje is te zien dat een zekere Martinus Wolters (gehuwd met Johanna van Kalkar) en Cornelis van Kalkar de aangrenzende percelen in bezit hebben (C 409-12).

De conclusie is nu niet moeilijk: C 413 ligt op Den Vogelscamp.

Het geplande nieuwe straatje ligt daar heel dichtbij.

Spellingskwesties

In de oudste akten wordt de naam gespeld als 'Den Vogelscamp'. Het ligt voor de hand deze als uitgangspunt te nemen, al is het bekend dat er in de 18^e eeuw nog geen vaste spelling was.

In onze werkgroep is aan de orde geweest of we misschien Vogelskamp, dus met een k, en zonder lidwoord zouden moeten voorstellen.

Een bezwaar tegen de versie met een k is dat *kamp* dan misschien een eigen leven gaat leiden, waardoor de bewoners daar ineens op 'het kamp' zouden wonen. Mede om dezelfde reden is onze suggestie om het historische lidwoord 'Den' expliciet in de naam mee te nemen. In dit laatste opzicht sluit Den Vogelscamp aan bij een andere historische benaming: 'Den Hil'.

Werkgroep Toponiemen
Heemkundevereniging Oelbroecks Heem

Rob Ermers
Harry Peeters
Johan Peters
Jan van Goch